

Το «άχαρο» επάγγελμα

ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ
ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΓΚΛΙΝΗ

Σε μια ιδιωτική συζήτηση που είχε ο Τάσος Σακελλαρόπουλος, διευθυντής των Ιστορικών Αρχείων του Μουσείου Μπενάκη, με τον Βασίλη Παναγιωτόπουλο το 2004, ο μεγαλύτερος ηλικιακά, σημαντικός ιστορικός είχε χαρακτηρίσει το επάγγελμα του στρατιωτικού «άχαρο».

Άχαρο με την έννοια ότι στον αξιωματικό «ανατίθεται ως αποστολή η κινητοποίηση των στρατιωτών προς τον θάνατο, δίνοντας ο ίδιος προφανώς το παράδειγμα», σημειώνει ο Τ. Σακελλαρόπουλος στην εισαγωγή του βιβλίου του «Ειρήνη, πόλεμος, πολιτική, συνωμοσίες. Οι Έλληνες αξιωματικοί 1935-1945», που μόλις κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Πατάκη.

Αυτή η έννοια του «άχαρου» έχει το ενδιαφέρον της. Διότι αν σε συνθήκες μάχης το άχαρο δίνει τη θέση του στο τραγικό, εν καιρώ ειρήνης, ή σε καιρούς πολιτικής κρίσης και ρευστότητας (όπως σε παλαιότερες, ευτυχώς,

εποχές της νεοελληνικής ιστορίας), αυτό το «άχαρο» σε ό,τι αφορά τον στρατιωτικό, αποκτά μια άλλη διάσταση.

Το βιβλίο αυτό του Τάσου Σακελλαρόπουλου είναι ιστορικό αλλά είναι και πολιτικό, πολιτισμικό επίσης. Διατρέχει ένα σημαντικό, και ταραγμένο, μέρος από το πρώτο μισό του εικοστού αιώνα, κατά το οποίο οι παρεμβάσεις του ελληνικού στρατεύματος στην ελληνική κοινωνική και πολιτική ζωή υπήρξαν καθοριστικές.

«Ο στρατός», γράφει ο Τ. Σακελλαρόπουλος, «ήδη από τον 19ο αιώνα, διατηρεί ιδιαίτερο ρόλο στην ηθική συγκρότηση της ελληνικής κοινωνίας. Η τεχνική και η ταξική διάσταση των αξιωματικών τον συνδέει με την Αυλή, ενώ η ιδεολογική κυριαρχία της Μεγάλης Ιδέας

τον καθιστά οικείο και προσφιλή στο σύνολο της κοινωνίας. Οχημα της οικειότητας η διαταξική πρόσβαση στον αλυτρωτισμό και η κοινωνική δεκτικότητα του φαινομένου. Σε αυτή την κατασκευή, η οντότητα του Έλληνα αξιωματικού αποκτά υψηλό συμβολικό κύρος».

Σε αντίθεση με το τι ισχύει σήμερα (η κούνια έδωσε τη χαριστική βολή σε μια ολοένα αυξανόμενη δυσανεξία του κοινωνικού συνόλου μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο απέναντι στους ενστόλους, οδηγώντας εντέλει σε περιφρόνηση και απαξίωση), ο προπολεμικός αξιωματικός απολαμβάνει υψηλού κοινωνικού κύρους. Συχνά είναι κάτοχος και άλλων πτυχίων (π.χ. Νομικής), γνωρίζει ξένες γλώσσες (κυρίως γαλλικά ή γερμανικά), ενώ οι τότε στολές

φέρουν επάνω τους πολεμικά εξάμυνα (παραμονής στη γραμμή των πρόσω), καθώς και πολεμικά τραύματα.

Ωστόσο, ήδη από τότε ο ρόλος των αξιωματικών χρησιμοποιήθηκε ευρύτητα σε πολιτικό επίπεδο από πρόσωπα και παρατάξεις, «αλλά και από τους ίδιους, ως στοιχεία εθνικής καταξίωσης καθώς και κοινωνικής ανόδου».

Κατά τον συγγραφέα, «το ερώτημα είναι πώς φτάνει ο στρατός να εξελιχθεί σε αυτόνομο πολιτικό οργανισμό είκοσι σχεδόν χρόνια μετά τη λήξη του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. (...) Παρά το γεγονός ότι η δικτατορία του 1967 είναι εκτός του ερευνητικού πεδίου της παρούσας εργασίας, παραμένει η απόληξη των διεργασιών πολιτικής αυτονομίας του στρατού οι οποίες θεμελιώνονται κατά την περίοδο 1935-45».

Αυτή τη δεκαετία διερευνά στο βιβλίο του ο ιστορικός και αυτή θα παρακολουθήσουμε έως το ερχόμενο Σάββατο.